

Riktlinjer för insatserna kontaktperson, ledsagare och umgängesstöd

Dokumentets giltighet och beslut

Dokumentnamn: Riktlinjer för insatserna
kontaktperson, ledsagare och
umgängesstöd
Gäller för: IFO/Vård och omsorg
Gäller fr o m: 2019-04-01
Gäller t o m: 2023-12-31
Fastställd av: Kommunstyrelsen § 261/2022
Fastställd: 2022-11-29
Diarienummer: KS 2022/952

Dokumentansvar och handläggning

Dokumentansvarig: Mikael Sjöberg, verks.chef, IFO
Ulrica Stjerngren, verks.chef,
Vård och omsorg
Handläggare: Martin Jeppsson, verksamhets-
utvecklare, IFO

Dokumenthistorik

Tidigare beslut: §39/2019, dnr KS 2019/98
Upphäver:

Innehållsförteckning

Socialtjänstens mål	4
Inledning	4
Syfte och tillämpning av riktlinjerna	4
Allmänna principer och lagstiftning	4
Målgrupper	4
Barnperspektiv	5
FN:s barnkonvention	5
Barnets bästa ska särskilt beaktas.....	5
Respektive riktlinjer för de olika bistånden.....	6
Kontaktpersonsinsats enligt SoL	6
Kontaktpersonsinsats enligt SoL – för personer över 65 år	7
Kontaktperson enligt LSS	8
Särskilt kvalificerad kontaktperson.....	10
Särskilt kvalificerad kontaktperson enligt SoL	10
Särskilt kvalificerad kontaktperson enligt LVU, s.k mellantvång	10
Utomstående personers medverkan i umgängesärenden	11
Umgängesstöd – kontaktperson.....	11
Ledsagning och ledsagarservice.....	12
Ledsagning enligt SoL och ledsagarservice enligt LSS	12
Definitioner.....	12

Socialtjänstens mål

Inledning

Dessa riktlinjer behandlar kontaktperson- och ledsagarverksamhet som beviljas av socialtjänsten enligt Socialtjänstlag (2001:453) SoL, Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade LSS och Lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga. Utöver den information som finns i dessa riktlinjer finns viktig information om bl a dokumentation, utredning, verksamhetens mål och kvalitet i verksamheten i respektive verksamhetsområdes riktlinjer. I kvalitetsledningssystemet finns t ex mer detaljerade, specifika rutiner och instruktioner inom området. Dessa kompletterar dessa riktlinjer.

Syfte och tillämpning av riktlinjerna

Syftet med riktlinjerna är att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling vid handläggning. Viktigt är dock att riktlinjerna enbart används som en vägledning vid bedömning och att det är de individuella behoven som ligger till grund för beslut.

Riktlinjerna ska ge handläggare stöd och vägledning i arbetet och utgår från socialtjänstlagen, lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, offentlighets- och sekretesslagen, förvaltningslagen och annan relevant lagstiftning.

Dokumentet innehåller avsnitt om utredning och bedömning samt uppföljning. Därutöver betonas olika målgruppers behov av särskilda insatser. Riktlinjerna är ett komplement till gällande lagstiftning, föreskrifter och rättspraxis.

Inga beslut ska fattas tillsvidare utan ska vara tidsbegränsade med omprövning.

Allmänna principer

Målgrupper

Kontaktpersoner och ledsagare kan beviljas till barn, ungdomar och vuxna i behov av socialt stöd, samt till personer med psykisk, fysisk eller intellektuell funktionsnedsättning.

Kontaktpersonsinsatser beviljas enligt SoL, LSS och LVU. Ledsagarservice finns både i LSS och SoL.

Socialtjänsten har också möjlighet att utse en särskilt kvalificerad kontaktperson åt barn eller unga för att motverka risk för att den unge annars kan utveckla sociala beteendeproblem. En möjlighet att utse kontaktperson som tvångsåtgärd, finns i 22 § LVU, s.k. mellantvång. Målgruppen är då ungdomar under 20 år som har missbruksproblem, begår brott eller uppvisar andra sociala beteendeproblem.

I dess riktlinjer behandlas även bestämmelserna om umgängesstöd och målgruppen för denna insats är barn och ungdomar för vilka domstol har beslutat att en utomstående vuxen ska närvara vid umgänge med en förälder som barnet eller den unge inte bor med. Kommunstyrelsen utser denna person.

Barnperspektiv

FN:s barnkonvention

Barns rättigheter slås fast bl a i FN:s barnkonvention. En grundläggande princip där är att barnets bästa alltid ska komma i första hand i alla åtgärder och beslut som rör barn. Planering och beslut ska innefatta en prövning av barnets bästa. Vidare ska barnets åsikter respekteras och de ska ges möjlighet till inflytande i frågor som rör dem. Barn har rätt att bli lyssnade på, men kan aldrig tvingas att uttrycka sin åsikt utan det ska vara en möjlighet för dem om de själva vill. Barn med funktionsnedsättning ska få möjlighet till ett fullvärdigt och anständigt liv, med villkor som säkerställer värdighet, främjar självförtroende och möjliggör barnets aktiva deltagande i samhället.

Barnets bästa ska särskilt beaktas

I 6a § LSS och 1 kap. 2§ SoL fastställs att när en åtgärd eller insats rör ett barn ska barnets bästa särskilt beaktas. Barnet ska få relevant information och möjlighet att framföra sin åsikt. Om barnet inte framför sina åsikter ska hans eller hennes inställning så långt det är möjligt klarläggas på annat sätt. Det kan t ex ske genom inhämtande av information från barnets närstående eller någon annan företrädare för barnet. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. (8 § LSS och 11 kap. 10 § SoL).

Barnet har rätt att uttrycka sin åsikt och i dokumentationen ska det framgå vad barnet har sagt och hur samtalet har genomförts. Om barnets synpunkter inte kommer fram måste handläggaren redogöra för skälen till detta, exempelvis att barnet inte har velat uttrycka sin åsikt eller att det inte varit lämpligt. Huvudregeln är dock att handläggaren ska prata med barnet. Små barn och barn med vissa funktionsnedsättningar har svårare att sitta på möte under en längre stund, eller förmåga och/eller intresse av att delta. Detta får handläggaren anpassa sig efter i sin bedömning av i vilken omfattning hon eller han ska träffa barnet.

En del barn med funktionsnedsättning behöver extra stöd utöver att informationen anpassas till deras åldersnivå, som t ex bilder. Handläggaren måste i varje individuellt fall arbeta för att säkerställa att barnet kan göra sig förstått och framföra sin åsikt och vilja i utredningssituationen.

I stället för vuxnas tolkning, ska barnets egen uppfattning återges i utredningen genom att barnets egna ord används.

Respektive riktlinjer för de olika bistånden

Här följer riktlinjer för de olika bistånden utifrån respektive lag.

Kontaktpersonsinsats enligt SoL

Socialnämnden kan enligt 3 kap. 6b § SoL utse en särskild person (kontaktperson) eller en familj med uppgift att hjälpa den enskilde och hans eller hennes närmaste i personliga angelägenheter, om den enskilde begär eller samtycker till det.

För ungdomar under 21 år, som har behov av särskilt stöd och särskild vägledning för att inte utveckla missbruk av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende, kan nämnden utse en särskilt kvalificerad kontaktperson. För barn som inte har fyllt 15 år får kontaktperson/särskilt kvalificerad kontaktperson utses endast om barnets vårdnadshavare begär eller samtycker till det. Har barnet fyllt 15 år får kontaktperson/särskilt kvalificerad kontaktperson utses endast om barnet självt begär eller samtycker till det.

Vidare ska socialnämnden, enligt 5 kap 1 § SoL, vid behov stödja och hjälpa barn till frånskilda/separerade föräldrar till ett bra umgänge.

Rätten till bistånd enligt socialtjänstlagen (SoL) träder in om behovet av stöd och hjälp inte kan tillgodoses på annat sätt.

Riktlinjer

Insatsen kontaktperson enligt SoL syftar till att fungera som ett personligt stöd och hjälpa den enskilde på olika sätt. Det kan t ex gälla en ungdom som behöver stöd att bryta sig loss ur en i sammanhanget olämplig miljö, eller kontaktperson som stöd till en vuxen person med beroendeproblematik. Kontaktpersonen ska inte ses som en permanent lösning utan en väg ut i omvärlden för att bygga relationer och kontakter som sedan ska bära på egen hand.

Insatsen ska inte ersätta redan förekommande aktiviteter eller gemenskap med anhöriga. Kontaktpersonen ska uppmuntra den enskilde att ta egna initiativ och knyta egna kontakter och när detta är gjort avslutas. När behovet av sociala kontakter är bedöms vara tillgodosett på annat sätt t.ex. avslutas insatsen.

- Behovet av hjälp att bryta isolering och genom insatsen finna vägar till sociala aktiviteter.
- Anhörig kan inte få förordnande som kontaktperson.
- Den enskilde har ett mycket bristfälligt socialt nätverk.
- Den enskilde inte själv kan tillgodose behovet av en meningsfull fritid.

För personer med funktionsnedsättning, som inte tillhör LSS personkrets, kan det vara aktuellt med kontaktperson enligt SoL. Syftet är att fungera som ett personligt stöd. Stödbehovet består för denna målgrupp ofta i att få sociala kontakter utöver sina anhöriga och att få möjlighet att komma ut på sociala aktiviteter.

Utredande handläggare ska i sin myndighetsutövning fortlöpande dokumentera ärendets gång och har ansvar för att följa upp den beviljade insatsen kontinuerligt. Insatsen ska framför allt ses som en hjälp att orientera sig i samhället och etablera varaktiga egna relationer med omgivningen som kan syfta till en meningsfull fritid på egen hand.

Vid uppföljning ska handläggaren, med utgångspunkt i om den enskilde har ansökt om fortsättning av insatsen, bedöma om insatsen ska förändras, förlängas eller avslutas.

Kontaktperson ska inte beviljas för att hjälpa den enskilde att tolka eller översätta. Alla myndigheter har lagstadgad skyldighet att vid behov anlita tolk i kontakter med personer som inte behärskar det svenska språket eller som är allvarligt hörsel- eller talskadade.

Avsikten med en kontaktperson är främst att tillgodose behovet av att bryta isolering. Något krav på särskild yrkeskompetens hos kontaktpersonen kan inte ställas. Detta innebär att insatsen inte kan beviljas när kravet på specialkompetens är alltför omfattande.

Kontaktpersonsinsats enligt SoL – för personer över 65 år

Grunden i en kontaktperson enligt SoL för personer över 65 år är att den enskilde har behov av stöd, råd eller hjälp i personliga angelägenheter.

Syftet med insatsen är att den enskilde under en tid ska få hjälp till möjlighet att bryta isolering. Det kan exempelvis handla om en person vars närstående avlidit och under en kortare tid behöver initial hjälp till social nyorientering i samhället för att bygga relationer och kontakter som sedan ska bära på egen hand utan myndighetens bistånd.

Riktlinjer

Biståndshandläggare ska i första hand hänvisa till kommunens träffpunkter och vid behov utreda möjligheter att få följeslagare till dessa.

I bedömningen ska den enskildes övriga kontaktnät vägas in såsom redan beviljade insatser såsom dagverksamhet, hemtjänst, samt kontakt med anhöriga, grannar eller frivilligorganisationer, dvs. om behovet kan tillgodoses på annat sätt.

För personer i särskilt boende ska behov av kontaktperson tillgodoses av boendet.

Vanligtvis kan insatsen kontaktperson enligt SoL för personer över 65 år beviljas två tillfällen per månad. Överstiger behovet två träffar per månad bör övervägas om den enskildes behov bör tillgodoses genom annan insats.

Kontaktperson kan beviljas för att hjälpa den enskilde i dennes personliga angelägenheter. Biståndet kontaktperson kan beviljas för personer som lever långvarigt socialt isolerade och som behöver stöd för att bryta en långvarig isolering för att genom insatsen på egen hand få ökade möjligheter till sociala kontakter och för att ersätta anhöriga/närstående där dessa inte finns.

Målsättningen med det tillfälliga biståndet är att den enskilde ska kunna etablera egna sociala relationer och leva ett självständigt liv så att stödet därigenom på sikt kan upphöra.

Även andra särskilda situationer där den enskilde behöver explicit hjälp för att komma tillrätta med sin uppkomna situation kan undantagsvis motivera ett beslut om kontaktperson.

En planering för hur biståndet successivt kan ersättas av nyfunna sociala relationer eller genom att den enskilde självständigt förmår att hantera uppgiften, ska upprättas av ansvarig handläggare i ärenden.

I ansökan om kontaktperson är det viktigt att den enskilde verkligen själv förstår vad insatsen innebär och är beredd att ta emot insatsen. Om så inte skulle vara fallet bör insatsen direkt avslutas.

I undantagsfall, där den enskilde behöver hjälp att få struktur på och överblick över sin ekonomi och där den enskilde efter inledande hjälp bedöms klara fortsatt hantering själv, kan en kontaktperson vara en temporär lämplig övergångslösning för att få ordning och struktur. Kontaktperson ska dock inte beviljas för att under en längre tid (maximalt fyra månader) stötta den enskilde med dennes ekonomi. Om den enskilde bedöms ha ett permanent behov av hjälp med ekonomiska handhavanden ska övervägas om den enskilde kan skriva fullmakt till annan eller om behov av exempelvis god man föreligger. En kontaktperson får aldrig ansvara för någons ekonomi.

Kontaktperson enligt LSS

Insatsen kontaktperson är en rättighet för de personer som omfattas av lagen och som har behov av insatsen i sin livsföring och om behovet inte tillgodoses på annat sätt. Många människor med funktionsnedsättning har få kontakter vid sidan av sina anhöriga. En stor andel saknar gemenskap med andra människor i arbetslivet och i fritidssammanhang.

En kontaktperson ska kunna ge råd till den enskilde i situationer som inte är av komplicerad natur. En viktig uppgift bör vara att hjälpa till att bryta den enskildes isolering och underlätta ett självständigt liv i samhället.

Insatsen kontaktperson ges enligt LSS 9 § 4.

Riktlinjer

Enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) kan den enskilde ha rätt till insatsen kontaktperson. I detta fall är kontaktpersonsinsatsen avsedd att tillgodose behovet av en medmänniska när anhörigkontakt saknas eller av uppenbart starka skäl behöver kompletteras. En viktig uppgift för kontaktpersonen ska vara att bryta den enskildes isolering genom samvaro och genom hjälp till och under fritidsverksamhet.

Syftet med insats i form av kontaktperson enligt LSS är att erbjuda en social kontakt som kan komplettera kontakten med anhöriga och/eller vänner och på så vis bryta den enskildes oönskade isolering och underlätta ett mer självständigt liv i samhället. Isolering kan i detta sammanhang tolkas som en upplevelse av utanförskap hos den enskilde, att den enskilde lever ett tillbakadraget liv och är i avsaknad av sällskap. Dock är det viktigt att den insatsen berör, så långt det går, förstår det övergripande syftet med insatsen och själv önskar ta del av den.

Insatsen kontaktperson enligt LSS 9 § 4 biträde av kontaktperson ges som ett icke professionellt stöd av någon med engagemang och intresse för andra människor. En viktig uppgift för kontaktpersonen är att bryta den funktionsnedsattas isolering genom samvaro och genom hjälp i fritidsverksamhet. Kontaktpersonen kan också ge råd till den enskilde i situationer av ej komplicerad natur, men kan aldrig vara en legal företrädare. Kontaktpersonen är en medmänniska som ska stötta den enskilde att komma i kontakt med andra människor och på så sätt bli mer självständig och komma ut i samhället.

Kontaktpersoninsatsen ska tillgodose

- Behovet av en medmänniska när kontakt med anhöriga saknas eller behöver kompletteras.
- Behovet av hjälp att bryta isolering.

Anhörig eller någon i det befintliga nätverket, kan inte få förordnande som kontaktperson.

När behovet av sociala kontakter är bedöms vara tillgodosett på annat sätt t.ex. genom arbetsgemenskap, stöd från anhöriga, fritidsverksamhet, kamratkontakter i skola, avslutas insatsen.

Följande kriterier föreligger för att beviljas kontaktperson enligt LSS:

- Den enskilde har ett mycket bristfälligt socialt nätverk.
- Den enskilde inte själv kan tillgodose behovet av samvaro med andra.
- Den enskilde inte själv kan tillgodose behovet av en meningsfull fritid.
- Ungdomar kan i vissa fall ha behov av att frigöra sig från sitt ursprungliga sociala nätverk och få hjälp att orientera sig utanför hemmet.

En kontaktperson kan tillsammans med den enskilde genomföra olika aktiviteter och ska uppmuntra honom/henne att ta egna initiativ och knyta egna kontakter. Insatsen kontaktperson kan beviljas oavsett den enskildes boendeform för att

förhindra isolering. Rättspraxis i beslut som rör personer i särskilda boendeformer är att behovet av en meningsfull fritid och samhällsgemenskap ska tillgodoses av boendet. Dock är det viktigt att i utredningsförfarandet undersöka huruvida den enskildes behov av att bryta isolering faktiskt tillgodoses av boendet.

Avsikten med en kontaktperson är främst att tillgodose behovet av en medmänniska när anhörigkontakt saknas eller behöver kompletteras. Något krav på särskild yrkeskompetens hos kontaktpersonen kan inte ställas. Detta innebär att insatsen inte kan beviljas när kravet på specialkompetens är alltför omfattande.

Av 9 e § LSS framgår att omvårdnad aldrig ingår i kontaktpersonsinsatsen.

Vid uppföljning ska handläggaren bedöma om insatsen ska förändras, förlängas eller avslutas. Uppföljning sker utifrån målet med insatsen och genomförs genom samtal med den enskilde.

Särskilt kvalificerad kontaktperson

Särskilt kvalificerad kontaktperson enligt SoL

Socialnämnden har möjlighet att enligt 3 kap 6b § SoL utse en särskilt kvalificerad kontaktperson för personer som inte har fyllt 21 år och som har behov av särskilt stöd och särskild vägledning för att motverka en risk för missbruk av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende.

För vissa barn och ungdomar räcker inte de vuxna till som finns runt barnet eller ungdomen, eller finns inte tillhands, och då kan en särskilt kvalificerad kontaktperson fylla en viktig funktion i att utveckla den unges sociala förmåga och påverka den unges beteende.

Syftet med insatsen bör vara att förhindra en ogynnsam utveckling till följd av barnets eller ungdomens agerande. För barn och unga som begått brott bör behovet av en särskilt kvalificerad kontaktperson som regel övervägas.

Åtgärden kan även ses som förebyggande, och det är tillräckligt att det finns ett behov av att motverka en risk för ogynnsam utveckling genom dessa beteenden.

Insatsen särskilt kvalificerad kontaktperson riktar sig till ungdomar med allvarligare problematik än en vanlig kontaktpersonsinsats. Dessa ungdomar kan ha problem med missbruk, kriminalitet eller annat socialt nedbrytande beteende i en omfattning där en vanlig kontaktpersonsinsats inte räcker till.

Insatsen kräver mer av kontaktpersonen som vanligtvis har erforderlig utbildning och erfarenhet av målgruppen. Med uppdraget följer också en annan arvodering.

Särskilt kvalificerad kontaktperson enligt LVU, s.k mellantvång

Om en ungdom vårdas i det egna hemmet med stöd av LVU, och insatsen kontaktperson ska ingå i vården, ska beslutet om kontaktperson fattas med stöd av 11 § LVU när samtycke till kontaktperson saknas.

Föreligger samtycke till kontaktperson gäller SoL. Det är enligt 22 § LVU möjligt att oberoende av den enskildes samtycke utse en kvalificerad kontaktperson för ungdomar med allvarliga beteendeproblem (3 § LVU) i åldrarna 15-21 år, s.k. mellantvång.

Socialnämnden har enligt 14 § LVU ansvar att besluta hur ett barns eller en ungdoms umgänge med vårdnadshavare och med föräldrar som har umgängesrätt reglerad genom dom eller beslut av domstol eller genom avtal ska utövas. Nämnden ska minst en gång var tredje månad överväga om ett sådant beslut fortfarande behövs.

Riktlinjer

Det är enligt 22 § LVU möjligt att oberoende av den enskilde ungdomens samtycke utse en särskilt kvalificerad kontaktperson för ungdomar med allvarliga beteendeproblem. Denna möjlighet för socialnämnden att utse en särskilt kvalificerad kontaktperson mot den enskildes vilja, förutsätter dock att ungdomen har så pass svårartade beteendeproblem att dessa, om de inte avhjälpas, sannolikt kommer att leda till att ungdomen behöver heldygnsvård (avser beteendefallen i 3 § LVU).

Denna möjlighet omfattar även barn under 15 år som har begått brott. Som särskilt kvalificerad kontaktperson enligt 22 § LVU bör enbart erfarna och professionella uppdragstagare anlitas.

Utomstående personers medverkan i umgängesärenden

Umgängesstöd – kontaktperson

Domstolen kan, när den fattar beslut om umgänge med en förälder som barnet inte bor med, samtidigt besluta att en person som utses av socialnämnden ska närvara vid umgänget, s.k. umgängesstöd, 6 kap. 15c § Föräldrabalken FB. Socialnämnden har att verkställa domstolens beslut. Föräldrar kan ansöka om bistånd i form av kontaktperson enligt SoL, vilket inte ska blandas ihop med umgängesstöd.

Enligt FB 6 kap. 13 a § kan socialnämnden fatta beslut om kontaktperson som avses i SoL 3 kap. 6 b § st. 3 och kontaktperson enligt LSS 9 § 4, även om en av barnets vårdnadshavare motsätter sig detta, om det krävs med hänsyn till barnets bästa.

Bestämmelsen är endast tillämplig när barnet står under vårdnad av två vårdnadshavare. Om barnet bara har en vårdnadshavare bestämmer denne ensam. Denna bestämmelse kan tillämpas dels när den ena vårdnadshavaren motsätter sig åtgärden (vilket ska framgå av dokumentation), dels när en vårdnadshavare håller

sig undan eller väljer att inte medverka, på ett sådant sätt att han eller hon får anses motsätta sig den. För information om handläggning av ett ärende där den ena vårdnadshavaren motsätter sig åtgärd, se respektive verksamhetsområdes riktlinjer.

Riktlinjer

En förälder kan, oberoende av om föräldern är vårdnadshavare eller inte, begära att en kontaktperson ska utses enligt 3 kap 6b § SoL som stöd och hjälp för föräldern i samband med umgänget. Det är endast domstolen som kan besluta om umgängesstöd, föräldrar kan inte träffa avtal om umgängesstöd. Enligt Föräldrabalken 6 kap 15c § fastslås att domstolen, när den fattar ett beslut om umgänge med en förälder som barnet inte bor med, får besluta att det vid umgänget ska närvara en person som socialnämnden utser s.k. umgängesstöd.

Syftet med insatsen umgängesstöd är att det ska bidra till trygghet till barnet exempelvis när barnet saknar en nära relation till föräldern, när något umgänge inte ägt rum under lång tid eller när barnet av något annat skäl känner oro eller inte har tillit till föräldern. Barnets oro kan också botten i att den förälder barnet bor hos känner oro över att ett umgänge ska ske och, oavsett om oron är befogad eller ej, överför sin oro till barnet. Det kan också finnas behov av umgängesstöd när umgängesföräldrarnas omsorgsförmåga i något avseende brister. Ytterligare skäl kan vara att en person behöver medverka vid hämtning och lämning för att barnet ska slippa uppleva konfliktfyllda konfrontationer.

Ett mål kan i lämpliga fall vara att umgängesstöd ska utformas så att umgänget på sikt kan fortsätta utan stöd av personal.

Vid situationer när det förekommit våld, hot om våld eller övergrepp mot barnet eller någon annan familjemedlem är umgänge inte alltid lämpligt. Om umgänge och umgängesstöd ändå ska genomföras behövs det planeras noggrant.

Socialnämnden kan, om den bedömer att ett uppdrag kräver särskilda kvalifikationer, utse en uppdragstagare med särskild utbildning eller erfarenhet av socialt arbete. Detta kan anses vara fallet i de flesta fall av umgängesstöd.

Ledsagning och ledsagarservice

Ledsagning enligt SoL och ledsagarservice enligt LSS

Insatsen ledsagning beslutas enligt SoL och insatsen ledsagarservice enligt LSS.

Möjlighet till ledsagning och ledsagarservice i form av följeslagare ute i samhället är en väg för ökad tillgänglighet för personer med nedsatt funktionsförmåga.

Syftet med insatsen är att bryta den isolering som kan uppstå på grund av en funktionsnedsättning och att ge den enskilde möjligheten att delta i samhällslivet och ha kontakter med andra.

Oavsett lagstiftning är ledsagningen knuten till aktiviteter utanför hemmet.

Av 5 § LSS framgår att verksamheten ska främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet för de personer som ingår i lagens personkrets. Målet är att den enskilde får möjlighet att leva som andra.

Syftet är att bryta den isolering som kan bli en konsekvens av en funktionsnedsättning. Insatsen är individuellt utformad och har karaktären av personligt stöd.

Riktlinjer

Insatsen ledsagning innebär stöd vid förflyttningar mellan olika platser, till exempel vid besök hos serviceinrättningar såsom läkare, frisör med mera samt besök till närstående och medverkan i andra sociala aktiviteter. Ledsagning beviljas endast om behovet av förflyttning mellan platser inte kan tillgodoses på annat sätt, till exempel genom färdtjänst, riksfärdtjänst eller dylikt.

Vid behov kan dock ledsagning inkludera hjälp med förflyttning, på- och avklädning, hjälp vid måltider och vid toalettbesök i samband med insatsen.

Ledsagning och ledsagarservice beviljas inte för att utföra uppgifter som normalt omfattas av hemtjänst eller andra insatser.

Rättspraxis i beslut som rör personer i särskilda boendeformer är att behovet av ledsagning tillgodoses av boendet.

Vid ledsagning av tillfällig karaktär, till exempel läkarbesök, ska den enskilde ansöka om insatsen inför varje tillfälle.

Vid ledsagning och ledsagarservice vid resa gäller principerna närmiljö (ej utlandsresa som huvudregel) samt aktiviteter av enklare karaktär.

Definitioner

Begrepp	Definition
Kontaktperson	Lekman som hjälper en annan människa i livet. En kontaktperson åtar sig på sin fritid ett uppdrag från kommunen.
Ledsagare	En ledsagare är anställd av kommunen och får lön för de timmar man utför.
Särskilt kvalificerad kontaktperson	En utbildad person anställd av kommunen för stötta den unge, ha kontakter med nätverket såsom skolan samt att hjälpa den unge att bearbeta sin livssituation. Även viss kontroll ingår i uppdraget.
Umgängesstöd	En utbildad person anställd av kommunen för att på uppdrag av domstol bistå barnet i umgänget med sin förälder.
Anmälningsskyldighet	Som uppdragstagare har kontaktpersoner/kontaktfamiljer inte någon anmälningsskyldighet gällande barn som far illa enligt 14 kap 1 § SoL. Anmälningsskyldigheten enligt denna bestämmelse gäller enbart anställda vid myndigheten eller de som är verksamma vid yrkesmässig bedriven enskild verksamhet som rör barn och ungdom. Däremot kan uppdragsgivaren skriva in i avtalet med uppdragstagaren att denne genom avtalet, tar på sig ett ansvar att underrätta Kommunstyrelsen om det finns misstanke om att ett barn som omfattas av de olika insatserna far illa.

lex Sarah	Uppdragstagare är enligt SoL och LSS är skyldiga att rapportera om han eller hon uppmärksammar eller får kännedom om missförhållanden eller påtagliga risker för missförhållanden som rör den som får eller kan komma ifråga för insatsen inom verksamheten (14 kap 3 § SoL och 24 b § LSS). Denna skyldighet att rapportera missförhållande/risk för missförhållande bör skrivas in i avtalet med uppdragstagaren. Bestämmelsen gäller både offentlig och yrkesmässig bedriven enskild verksamhet.
Sekretess	Uppdragstagaren omfattas av socialtjänstsekretessen (2 kap 1§ och 26 kap 1 § OSL). Det ska framgå tydligt av avtalet mellan Kommunstyrelsen och uppdragstagaren har den senare informerats om sekretessen och de skyldigheter som följer av avtalet.